Tecvidin hükmü üzerine

Yozgat'tan Melisa Altın: "Kur'ân'ı tecvitli okumanın hükmü nedir? Bana âyetlerle cevap verin lütfen. Farz-ı kifayedir diyenler var; ne demektir farz-ı kifaye? Şimdi Kur'ân'ı okurken bazı tecvit kurallarını yapmayınca günah işlemiş mi oluyoruz? O zaman tecvidsiz kimse Kur'ân öğretmesin. Ben okurken bazılarını yapamıyorum. Bir arkadaşım farz olduğunu söylüyor. Farz değilse ona gösterebileceğim âyetler var mı?"

Tecvid, Kur'ân'ı okurken harflerin hakkını vermek, harfleri mahreç ve aslına uygun olarak okumak demektir.

Tecvid kuralları, Hazret-i Cebrail'in (as) Peygamber Efendimiz'e (asm) Kur'ân'ı nazil buyurduğu okuyuş ve harfleri çıkarış biçimidir.

Yani Cebrail (as), Kur'ân'ı ayet âyet indirirken nasıl okumuşsa, harflerin boğazdan çıkış biçimlerini nasıl göstermişse, harfleri hangi gırtlak, hançere, boğaz ve ağız sesi ile okumuşsa, Peygamber Efendimiz'e (asm) Kur'ân'ı vahy ederken nasıl kıraat etmişse, bütün bu okuyuş ve kıraat biçimleri Tecvid kuralları olarak tesbit edilmiş ve bir araya toplanmıştır. Yani "Tecvit" adı altında öğretilen okuyuş kuralları, Hazret-i Cebrail (as) tarafından Peygamber Efendimiz'e (asm) öğretilen okuyuş biçimlerinden ve kurallarından başka bir şey değildir.

Kur'ân'ın tecvid kuralları ile nazil olduğunu yine Kur'ân'dan öğreniyoruz.

Kur'ân buyuruyor ki:

"Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık. O'nu tertil üzere indirdik."1 Bir diğer âyette Cenâb-ı Hak Kur'ân'ı tecvid üzere okumayı şöyle emrediyor: "Kur'ân'ı açık açık, tâne tâne, tertil ile oku."2

Âyetlerde geçen tertilin ne olduğu sorulduğunda Hazret-i Ali (ra) şöyle cevap vermiştir:

“Tertil, harflerin tecvidini, sıfatlarını, okuyuş biçimlerini, mahreç özelliklerini ve vakıfları bilmek demektir.”

Tecvit ilmini derinliğine bilmek farz-ı kifayedir. Farz-ı kifayeye toplumsal farz denebilir. Bu tür farzlar, bir toplumda herkes üzerine sorumluluk getirmez. Farz-ı kifaye olan bir meseleyi bir takım kimselerin bilmesi ve uygulaması toplum için yeterlidir. Başka bir ifadeyle farz-ı kifaye, bir takım kimselerin bilip uygulaması ile toplumun sorumluluktan kurtulduğu, ama hiç kimsenin bilmemesi veya amel etmemesi halinde bütün toplumun sorumlu olduğu farzlardır. Cenaze namazı böyledir. Cenaze namazı kılmak farz-ı kifayedir. Cenaze namazını bir toplumda birkaç kişinin kılması toplumdan o sorumluluğun kalkması için yeterlidir. Ama hiç kimse kılmaz ve cenaze ortada kalırsa bütün toplum sorumlu olur. Tecvit ilmini derinliğine bilmek de böyledir.

Fakat tecvidi kural ve ayrıntılarıyla olmasa da, Kur’ân’ı hatasız okuyacak kadar bilmek her Müslüman için farzdır. Bu, bireysel farzdır. Bir Müslüman, tecvit kurallarının ayrıntılarını bilmese de, Kur’ân harflerinin okunuşlarını ve harflerin çıkışlarını tecvide uygun şekilde öğretmeli ve öğrenmelidir.

Şüphesiz Allah, hiç kimseye güç yetiremediği bir teklif yüklememiştir. Kişi, gerek dilindeki bir konuşma arızasından dolayı, gerekse kendisine öğretecek bir kimse veya imkân bulamamasından dolayı tecvidi öğrenmemişse Allah katında mazurdur, mesul değildir, affa uğrar. Bu durumda öğrendiği kadar, ya da güç yetirebildiği kadar bildikleriyle Kur’ân’ı okumasında kendisine bir günah yoktur. Bildikleriyle amel etmesi kişiye yeterlidir. Bilmedikleriyle amel etmek hiç kimseye farz değildir. Emin olmalıdır ki, kişi bildikleriyle amel ettikçe, Allah ona bilmediklerini öğretir.

Elinde öğrenme ve uygulama imkânı olduğu halde sırf ihmalkârlıktan dolayı öğrenmeyen veya öğrenip unutan, ya da öğrendiği halde Kur’ân’ı tecvit üzere okumayan kimse ise mesuldür.

Kur’ân’ı okurken tecvit kurallarının bazılarını yapamamakla kişi günahkâr olmaz. Eğer kelimeyi anlamını değiştirecek kadar bir bozukluk içinde okumuyorsa mesele değildir. Fakat bilmeyerek böyle kelime anlamını değiştirecek biçimde bir bozuk okuyuşla da okusa, ruhundaki Kur’ân aşkı hürmetine günahı affedilir.

Allah bildiklerimizle amel etmeyi, bilmediklerimizi öğrenmeyi cümlemize nasip etsin. Âmin.

Dipnotlar:

1- Furkan Sûresi, 25/32
2- Müzemmil Sûresi, 73/4